

7. Транскордонне співробітництво: посіб. / Н.А. Мікула, В.В. Толкованов. – К.: Вид-во «Крамар», 2011. – 259 с.

УДК 349 (043.2)

Зозуля Ю. С., Черіпко М. І., студентки,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Єряшов Є.К., старший викладач

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У МІЖНАРОДНОМУ КОСМІЧНОМУ ПРАВІ

У міжнародному космічному праві особливу увагу приділяють відповідальності за шкоду, заподіяну космічними об'єктами, що зумовлюється великою небезпекою, яка виникає під час здійснення космічної діяльності, й як наслідок – можливістю спричинення матеріальної шкоди іншим державам, їх юридичним і фізичним особам.

Місяць і інші небесні тіла оголошені цілком демілітаризованими й нейтралізованими. Така заборона поширюється на весь космічний простір в цілому. Відповідно до Договору 1967 р. забороняється створення на небесних тілах військових баз, споруджень і зміцнень, випробування будь-яких типів зброї й проведення військових маневрів, а також установки на них будь-яких об'єктів із ядерною зброєю чи будь-якими іншими видами зброї масового знищення. Місяць і інші небесні тіла використовуються «винятково в мирних цілях» [1].

В міжнародному космічному праві, як і в загальному міжнародному праві, визнаються два види відповідальності суб'єктів – політична та матеріальна. Політична відповідальність визнається як норма, але її реалізація ґрунтується в основному на звичаєвому праві. Вона покладається на держави й міжнародні організації, що беруть участь у правовідносинах, пов'язаних з використанням космічного простору і небесних тіл, включаючи Місяць.

У випадку, коли космічна діяльність здійснюється міжнародною організацією, за порушення загального міжнародного права й міжнародного космічного права несуть солідарну відповідальність, як держава, так і сама міжнародна організація.

Форми реалізації політичної відповідальності: сатисфакція та, у визначених випадках, репресалії та санкції.

Конвенція про відповідальність проводить розмежування між шкодою, спричиненою на поверхні Землі або повітряному судну в польоті, й шкодою, завданою в будь-якому іншому місці, окрім поверхні Землі, космічному об'єкту іншої держави [2].

В першому випадку держава запуску несе абсолютну відповідальність

за виплату компенсації, а в другому – тільки на підставі його вини або вини осіб, за яких вона несе відповідальність.

Держава звільняється від абсолютної відповідальності, якщо доведе, що шкода повністю або частково є результатом грубої необережності або дії чи бездіяльності, скоєних із наміром завдати збитків, з боку держави-позивача або осіб, яких вона представляє [3].

У разі завдання шкоди космічним об'єктом однієї держави космічному об'єкту іншої доведення вини держави-відповідача лежить на державі-позивачу.

Якщо в результаті аварії космічних об'єктів держав спричиняється шкода третій державі, то ці держави несуть солідарну відповідальність перед третьою державою (абсолютну за шкоду на Землі й повітряному судну в польоті, й на підставі вини будь-якої з держав запуску, за шкоду у космосі). Солідарну відповідальність несуть і держави, які сумісно здійснювали запуск космічного об'єкта [4].

Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, спричинену космічними об'єктами 1972 р. передбачає можливість для міжнародної міждержавної космічної організації надавати заяви щодо прийняття на себе права відповідальності згідно Конвенції. Умовою прийняття такої заяви є участь більшості членів організації в Конвенції про відповідальність і Договорі про космос.

Організація й держави-члени, які є учасницями Конвенції про відповідальність, несуть солідарну матеріальну відповідальність за шкоду. Претензія повинна бути пред'явлена державою-позивачем, в першу чергу, самій організації. Якщо протягом шести місяців питання не буде вирішено, то держава-позивач може ставити питання про відповідальність держав-членів цієї організації [5].

Якщо шкода завдана самій міжнародній організації, претензія пред'являється однією з її держав-членів, яка є учасницею Конвенції про відповідальність 1972 р.

Відповідно Конвенції про відповідальність, спричинення шкоди космічним об'єктом, наслідком якої є створення в великих масштабах загрози для життя людей або яка серйозно відображається на умовах життя населення або діяльності життєво важливих центрів, покладає на держави-учасниці, в тому числі й державу запуску, надання невідкладної відповідної допомоги потерпілій державі на її прохання.

Література

1. Договір про принципи діяльності держав щодо дослідження та використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_480

2. Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами, 1972 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_126

3. Космічне право України: збірник нац. і міжнар. правових актів. – Вид. 5-те, переробл. та допов. / відпов. ред.: Е. І. Кузнецов, Н. Р. Малишева. – К.: Атіка, 2007. – С. 464.

4. Шемшученко Ю. С. Космічне право: підруч. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2012. – С. 109.

5. Космічне право України: збірник нац. і міжнар. правових актів. – Вид. 5-те, переробл. та допов. / відпов. ред.: Е. І. Кузнецов, Н. Р. Малишева. – К.: Атіка, 2007. – С. 215-220.

УДК 630:502:346.1 (043.2)

Кравчук М. І., студентка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Корнєєв Ю.В., к.ю.н., доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАГАЛЬНОГО ЛІСОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Національні віхи законодавства закріпили правовий режим лісокористування у Лісовому кодексі України (прийняте скорочення – ЛКУ). Згідно ст. 66 Глави 13 зазначеного нормативного акту, громадяни мають право в лісах державної та комунальної власності, а також за згодою власника в лісах приватної власності вільно перебувати й безоплатно без видачі спеціального дозволу збирати для власного споживання дикорослі трав'яні рослини, квіти, ягоди, горіхи, гриби тощо, крім випадків, передбачених цим Кодексом та іншими законами спорідненого офіційного характеру, що наділені юридичною силою [1, с. 54-55]. Дане застереження обумовлене неухильним обов'язком можновладців й пересічних осіб усебічно сприяти та забезпечувати якнайповніше відтворення природних об'єктів, ресурсів і комплексів з метою їх збереження в первинному або максимально наближеному до нього стані для прийдешніх поколінь, а також недопущення дисбалансу в екосистемі, який, в глобальному сенсі, загрожуватиме існуванню людства, в цілому. Разом із тим, зауважимо, що повноцінна реалізація усіх відповідних державних стандартів, лімітів і програм з цього приводу залежить, переважно, від уродженого ментального світосприйняття й рівня правосвідомості населення (набутої юридичної обізнаності). Тож, громадяни під час здійснення загального використання лісових ресурсів зобов'язані дотримуватися вимог пожежної безпеки в лісах, користуватися лісовими ресурсами способами та в обсягах, що не спричиняють шкоди відновленню цих ресурсів і не погіршують санітарного стану лісів, оскільки, відповідно до ст. 22 ЛКУ, суттєве